

«NOIAZOMAI KAI ΔΡΩ»

Εθελοντισμός-Αλληλεγγύη-Ενεργός πολίτης

Πρόγραμμα για την καλλιέργεια της εθελοντικής κοινωνικής προσφοράς σε μαθητές
πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Πλαίσιο:

Σε παγκόσμιες έρευνες των τελευταίων ετών (WORLD GIVING INDEX 2015, 2016: <http://www.cafamerica.org/wgi-2016/>), η Ελλάδα βρισκόταν στις τελευταίες θέσεις ανάμεσα σε 140 χώρες, όσον αφορά στη συμμετοχή των πολιτών της σε εθελοντικές δράσεις. Παρόλα αυτά, οι συνθήκες στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα πρόσφατα, έχουν οδηγήσει σε ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση ενός τμήματος του πληθυσμού, που αναπτύσσει εθελοντική δραστηριότητα και εκδηλώνει την αλληλεγγύη του και τη μέριμνά του για το περιβάλλον, την προσφυγική κρίση και τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Στην τελευταία έρευνα του World Giving Index 2017 (<https://www.cafonline.org/about-us/publications/2017-publications/caf-world-giving-index-2017>), ο οποίος αναγνωρίζεται διεθνώς ως αξιόπιστος δείκτης προσφοράς και εθελοντισμού, η Ελλάδα έχει σημειώσει σημαντική άνοδο της τάξης του 3%, στον δείκτη συμμετοχής σε εθελοντικές δράσεις σε διάστημα μόλις ενός έτους. Η αύξηση αυτή είναι σαφώς ενθαρρυντική, όμως δεν θα μπορούσε να αποτελέσει αφορμή επανάπαυσης, καθώς η χώρα ακόμα υστερεί σημαντικά ως προς τη συνείδηση του ενεργού πολίτη. Η καλλιέργεια της ενεργού πολιτείας, του εθελοντισμού και της αλληλεγγύης στα σχολεία καθίσταται ιδιαίτερα σημαντική για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Στο πλαίσιο αυτό το Μη Κερδοσκοπικό Σωματείο Δεσμός και το Ίδρυμα Λαμπράκη συνεργάζονται για τη δημιουργία εκπαιδευτικού προγράμματος και υλικού για τα σχολεία με σκοπό την καλλιέργεια της εθελοντικής κοινωνικής προσφοράς.

Υλοποίηση:

Ο Δεσμός (www.desmos.org) είναι Μη Κερδοσκοπικό Σωματείο με σκοπό την αποτελεσματική και μακροπρόθεσμη κάλυψη αναγκών ευπαθών ομάδων και ατόμων μέσα από τη μέγιστη αξιοποίηση πλεονάσματος της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Από την ίδρυσή του, τον Ιανουάριο του 2012, έως σήμερα, ο Δεσμός έχει προσφέρει σε ένα ολοένα και αυξανόμενο δίκτυο 563 οργανισμών κοινωνικής ωφελείας και σχολείων στην Ελλάδα, βοηθώντας συνολικά πάνω από 300.000 βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα επωφελούμενους. Με συντηρητικούς υπολογισμούς, η εκτιμώμενη αξία των αγαθών που έχει προσφέρει ο Δεσμός, με επίκεντρο τα γραφεία του σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, υπερβαίνει το €2.480.000. Απώτερος στόχος του Δεσμού είναι να συνδράμει στη δημιουργία βιώσιμων δικτύων αλληλεγγύης και στην καλλιέργεια της κοινωνικής και ανθρωπιστικής υπευθυνότητας.

Το Ίδρυμα Λαμπράκη (www.lrf.gr) είναι κοινωφελής μη κερδοσκοπικός οργανισμός που δραστηριοποιείται στους τομείς της παιδείας του πολιτισμού και της ανάπτυξης. Το Ίδρυμα Λαμπράκη διαθέτει μακρά εμπειρία συνεργασίας με το Υπουργείο Παιδείας για την υλοποίηση δράσεων στην εκπαίδευση, οι οποίες περιλαμβάνουν το σχεδιασμό και την εφαρμογή καινοτόμων προγραμμάτων, τη δημιουργία πολυμορφικού εκπαιδευτικού υλικού, την επιμόρφωση και συμβουλευτική υποστήριξη εκπαιδευτικών, τη δημιουργία και υποστήριξη σχολικών δικτύων και την εκπόνηση μελετών.

Χρηματοδότες:

Κατά το σχολικό έτος 2017-2018, το «Noiazoimai kai Drw» διευρύνεται και εφαρμόζεται σε 200 σχολεία σε όλη τη χώρα. Το έργο υλοποιείται χάρη σε ευγενικές δωρεές από το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (www.snf.org), από το Κοινωφελές Ίδρυμα Α. Κ. Λασκαρίδη, από το Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη (www.leventisfoundation.org) και από το Ίδρυμα Μποδοσάκη (www.bodossaki.gr), χάρη στην υποστήριξη από το πρόγραμμα crowdfunding Act4Greece και από τις ευγενικές προσφορές σε είδος της Aegean Airlines S.A. (<http://en.aegeanair.com>), της Blue Star Ferries (www.bluestarferries.com) και της Hyatt Greece.

Στόχος:

Το πρόγραμμα «Νοιάζομαι και Δρω» στοχεύει στην ανάπτυξη της κουλτούρας της ενεργού πολιτεϊότητας, του εθελοντισμού και της αλληλεγγύης στα παιδιά και στους νέους, καλλιεργώντας πηγαίες και βιώσιμες στάσεις ενεργού κοινωνικής προσφοράς με βιωματικές προσεγγίσεις.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕ ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ:

Σε ποιους απευθύνεται

Το πρόγραμμα «Νοιάζομαι και Δρω» απευθύνεται σε όλους τους μαθητές της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, από το νηπιαγωγείο μέχρι το λύκειο και σε κάθε τύπου σχολείο.

Στο πλαίσιο του έργου

- έχουν εκπονηθεί
 - α) **μελέτες αποτύπωσης της υφιστάμενης κατάστασης** σχετικά με την καλλιέργεια του εθελοντισμού στο σχολείο και τη διατύπωση προτάσεων για την ένταξη και αξιοποίηση του εκπαιδευτικού υλικού στο υπάρχον ωρολόγιο πρόγραμμα με απώτερο στόχο την εξέταση της δυνατότητας για την οργανική ένταξη του εθελοντισμού ως διακριτό διδακτικό αντικείμενο στο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου,
 - β) **πολυμορφικό εκπαιδευτικό υλικό** για την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση,
 - γ) **πilotική εφαρμογή** του εκπαιδευτικού υλικού στα σχολεία και προσαρμογή του βάσει των αποτελεσμάτων.
- έχουν υλοποιηθεί κατά τα σχολικά έτη 2015-16 και 2016-17 και θα επαναληφθούν κατά την τρέχουσα σχολική χρονιά
 - α) **επιμόρφωση εκπαιδευτών** για τη συμβουλευτική υποστήριξη της αξιοποίησης του υλικού και της γενικότερης υλοποίησης του προγράμματος από εκπαιδευτικούς,

- β) δημιουργία / επέκταση πανελλαδικού **δικτύου σχολείων** για τον εθελοντισμό και την αλληλεγγύη,
- γ) επιμόρφωση και **συνεχιζόμενη συμβουλευτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών** που θα εφαρμόσουν το πρόγραμμα στο σχολείο,
- δ) προβολή των δράσεων των σχολείων στο διαδίκτυο,
- ε) παρουσίαση των δράσεων σε **επιστημονική διημερίδα** συνεδριακού τύπου που πραγματοποιείται με την ολοκλήρωση του έργου και
- στ) **ελεύθερη διάθεση** του εκπαιδευτικού υλικού σε ηλεκτρονική μορφή.

ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Στο πλαίσιο του έργου έχει δημιουργηθεί το εκπαιδευτικό υλικό «Νοιάζομαι και Δρω, Εθελοντισμός – Αλληλεγγύη – Ενεργός Πολίτης», το οποίο έχει λάβει την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας (Α.Π.: Φ.13.1/149606/Δ2) και αποτελείται από τρία τεύχη και έναν δυναμικό διαδικτυακό τόπο που αξιοποιούνται συνδυαστικά. Συγκεκριμένα, το υλικό περιλαμβάνει τα εξής:

Τεύχος Α: Οδηγός για τον εκπαιδευτικό

Τεύχος Β: Δραστηριότητες – ασκήσεις – τεχνικές για τον εκπαιδευτικό

Τεύχος Γ: Βιβλίο για τον μαθητή

Διαδικτυακός τόπος: www.noiazomaikaidrw.gr.

Ο διαδικτυακός τόπος περιέχει βίντεο-μαρτυρίες νέων εθελοντών, ψηφιακές δραστηριότητες, το εκπαιδευτικό υλικό του “Νοιάζομαι και Δρω” καθώς και άλλο αξιοποιήσιμο εκπαιδευτικό υλικό, φωτοθήκη από τη δράση εθελοντικών οργανώσεων και ομάδων, στιγμιότυπα από τις δράσεις των σχολείων του προγράμματος, καλές πρακτικές καλλιέργειας του εθελοντισμού και της αλληλεγγύης στο σχολείο, στοιχεία φορέων που αναπτύσσουν εθελοντική δράση και πληροφορίες για τον εθελοντισμό.

ΕΦΡΑΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Το πρόγραμμα, το οποίο επίσης έχει λάβει την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας, εφαρμόζεται κατά το σχολικό έτος 2017-18 σε 200 σχολεία σε όλη τη χώρα. Τα σχολεία αυτά αποτελούν το Σχολικό Δίκτυο με τίτλο «Νοιάζομαι και Δρω». Οι εκπαιδευτικοί του Δικτύου ξεκινούν την ανάπτυξη του προγράμματος στο σχολείο τους, ενώ παράλληλα επιμορφώνονται και υποστηρίζονται εξ αποστάσεως και διά ζώσης από τον Συντονιστή τους, ο οποίος τους συμβουλεύει και τους καθοδηγεί ώστε να αναπτύξουν δραστηριότητα στο σχολείο με τους μαθητές τους. Στην εφαρμογή συμμετέχουν όσο το δυνατόν περισσότεροι εκπαιδευτικοί και μαθητές από το σχολείο, ενώ παράλληλα συμπράττουν γονείς ή / και άλλοι συγγενείς των μαθητών προκειμένου να διευρυνθεί και να ενισχυθεί η δράση τους και ταυτόχρονα να εμπедωθεί η κουλτούρα του εθελοντισμού και της αλληλεγγύης σε ευρύτερη κλίμακα. Επιπλέον, οι μαθητές συνεργάζονται με κοινωνικούς εταίρους (εθελοντικές οργανώσεις, τοπικές αρχές, κοινωνικές υπηρεσίες, επιχειρηματικούς φορείς κ.ά.).

Μέχρι σήμερα έχουν συμμετάσχει συνολικά στο πρόγραμμα 300 διαφορετικές σχολικές μονάδες, με 1.650 εκπαιδευτικούς και περίπου 20.000 μαθητές. Η εβδομαδιαία απασχόληση των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα εκπαιδευτικών εκτιμάται σε 2 ώρες κατά μέσο όρο. Με την ολοκλήρωση του προγράμματος οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί, εφόσον υλοποιήσουν το πρόγραμμα στο σχολείο τους και εκπονήσουν τις απαιτούμενες εργασίες, λαμβάνουν βεβαίωση συμμετοχής στο πρόγραμμα και σε μικτού σχήματος επιμόρφωση (διά ζώσης και εξ αποστάσεως). Κατά το πρώτο έτος συμμετοχής τους στο πρόγραμμα οι εκπαιδευτικοί παρακολουθούν τον Α' επιμορφωτικό κύκλο, ο οποίος ονομάζεται «Νοιάζομαι και Δρω», έχει συνολική διάρκεια 72 ώρες και εισάγει τους επιμορφούμενους στη βιωματική διδασκαλία του εθελοντισμού, της αλληλεγγύης και της συνείδησης ενεργού πολίτη. Κατά το 2^ο έτος συμμετοχής τους στο πρόγραμμα και εφόσον έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς τον πρώτο επιμορφωτικό κύκλο, οι εκπαιδευτικοί εντάσσονται στον Β' κύκλο, στο «Νοιάζομαι, Δρω και Κινητοποιώ», ο οποίος δίνει έμφαση στην εμπέδωση και διάχυση των αξιών του προγράμματος. Οι εκπαιδευτικοί που δραστηριοποιούνται στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Νοιάζομαι και Δρω» για τρίτη χρονιά εντάσσονται στον Γ' επιμορφωτικό κύκλο, ο οποίος ονομάζεται «Το σχολείο των πολιτών» και αποτελεί ένα πρόγραμμα ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών και της σχολικής κοινότητας, ώστε να

υιοθετούν και να καλλιεργούν αυτόνομα και αυθόρμητα δράσεις και συμπεριφορές που προάγουν τον εθελοντισμό, την αλληλεγγύη και τη συνείδηση του ενεργού πολίτη. Όλοι οι εκπαιδευτικοί και τα σχολεία που συμμετέχουν στο πρόγραμμα αποτελούν μέλη του σχολικού δικτύου «Νοιάζομαι και Δρω». Τα σχολεία των οποίων οι εκπαιδευτικοί ολοκληρώνουν επιτυχώς τον Γ' επιμορφωτικό κύκλο, χαρακτηρίζονται ως «Σχολεία των Πολιτών» και λειτουργούν πολλαπλασιαστικά σε τοπικό επίπεδο. Προκειμένου ένα σχολείο να διατηρεί τον τίτλο του «Σχολείου των Πολιτών» πρέπει να πληροί κάποιες ελάχιστες προϋποθέσεις, οι οποίες επικυρώνονται σε ετήσια βάση από την επιστημονική ομάδα του «Νοιάζομαι και Δρω». Στα επιμορφωτικά προγράμματα του Α' και του Β' Κύκλου του «Νοιάζομαι και Δρω» μπορούν να συμμετέχουν και εκπαιδευτικοί ατομικά, χωρίς την προϋπόθεση συμμετοχής της σχολικής τους μονάδας στο δίκτυο. Οι εκπαιδευτικοί αυτοί υποστηρίζονται μόνο εξ αποστάσεως μέσω του περιβάλλοντος εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και δικτύωσης του www.e-paideia.org και αναλαμβάνουν να υλοποιήσουν το βιωματικό σκέλος της επιμόρφωσης στην τάξη τους.

Το «Νοιάζομαι και Δρω» έχει αξιολογηθεί με πάρα πολύ θετικά αποτελέσματα από τα Πανεπιστήμια Πατρών και Πελοποννήσου και έχει διακριθεί για τη σύνδεση που επιτυγχάνει μεταξύ σχολείων και κοινωνίας με δύο βραβεία των Θεσμών Education in Business Awards (κατηγορία «Δεσμός με την Κοινωνία») και Bravo Sustainability Awards του Quality Net Foundation (κατηγορία "Bravo Society"), ενώ πολλές πρωτοβουλίες μαθητών στο πλαίσιο του προγράμματος έχουν διακριθεί σε σχολικούς και άλλους σχετικούς διαγωνισμούς.